

Akcijski plan

podrške izvozu 2014. - 2015.

Povjerenstvo Vlade za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva

Zagreb, svibanj 2014.

UVOD

Svrha izrade Akcijskog plana

Svrha izrade ovoga Akcijskog plana je na sustavan, pregledan i konzistentan način na jednom mjestu objediniti i prikazati sve aktivnosti i mjere koje je nužno poduzeti od strane Povjerenstva za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva i odgovarajućih državnih tijela i institucija kako bi se osigurala sustavna i trajna podrška hrvatskim izvoznicima te pospješio plasman hrvatskih roba i usluga na inozemna tržišta. Pored aktivnosti i mjera Akcijski plan podrške izvozu 2014.-2015. sadrži i detaljan prikaz nadležnih institucija odgovornih za njegovu provedbu, planirane rokove provedbe kao i potrebna financijska sredstva (Prilog 1.).

Nastanak i razvoj Akcijskog plana

Hrvatska Vlada zadužila je Povjerenstvo za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva, osnovano u srpnju 2013. godine¹, za izradu plana podrške hrvatskom izvozu, kojim bi se svi relevantni resursi države - Vlade i njezinih partnera poslovnih udruženja (Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska udruga poslodavaca, Hrvatski izvoznici i Hrvatska obrtnička komora), znanstvenih institucija i ostalih - stavili u funkciju podrške hrvatskim izvoznicima. Aktivnosti i mjere koje čine Akcijski plan direktni su odgovori na zahtjeve hrvatskih izvoznika i poslovnih udruženja, prikupljane kroz višemjesečna savjetovanja i opširnu Anketu Hrvatskih izvoznika provedenu u ovu svrhu, a njima su pridruženi prijedlozi članova devetnaesteročlanog Povjerenstva za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva. Ono što je nastalo oblikovanjem tih ideja jezgrovit je i ostvariv plan podrške izvoznicima u svim fazama izvoza - od razvoja proizvoda, financiranja, edukacije i rušenja administrativnih barijera u zemlji - sve do potpore u inozemstvu.

Zadaća i uloga Povjerenstva za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva u izradi i provedbi Akcijskog plana

Povjerenstvo za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva kroz izradu i provedbu Akcijskog plana želi hrvatskim izvoznicima pružiti kvalitetnu i kontinuiranu institucionalnu podršku, koja će značajno doprinijeti uspješnosti njihovog poslovanja na međunarodnom tržištu. Njihov uspjeh direktno će pozitivno utjecati na gospodarski rast, nova zapošljavanja i poboljšanje ukupne kvalitete života hrvatskih građana.

Konačni je cilj aktivno doprinijeti:

- povećanju vrijednosti izvoza;
- povećanju broja izvoznika;
- smanjenju vanjskotrgovinskog deficita;
- unaprjeđenju strukture hrvatskog izvoza;
- jačanju pozicije tvrtki na postojećim i izlasku na nova, posebice brzorastuća tržišta;
- unaprjeđenju položaja RH u međunarodnoj trgovinskoj razmjeni.

¹ Povjerenstvo za internacionalizaciju hrvatskoga gospodarstva okuplja predstavnike Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva gospodarstva, Ministarstva poduzetništva i obrta, Ministarstva financija, Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, Ministarstva turizma, Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ureda predsjednika Vlade, Hrvatske banke za obnovu i razvitak, Agencije za investicije i konkurentnost, Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije, Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija, Hrvatske narodne banke, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komora, Hrvatske udruge poslodavaca, Hrvatskih izvoznika i Ekonomskog instituta Zagreb.

Načela u izradi i provedbi Akcijskog plana

Povjerenstvo za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva se u izradi i provedbi Akcijskog plana rukovodi sljedećim načelima:

- **Izvoznik u središtu:** Glavna vodilja u izradi Akcijskog plana bili su zahtjevi hrvatskih izvoznika, koje je Povjerenstvo prikupilo kroz višemjesečne konzultacije, fokus-grupe i opširnu anketu Hrvatskih izvoznika. Razumijeva se da, uz uvažavanje makroekonomskih analitičkih podloga i javnih politika tijela državne uprave, izvoznici sami najbolje znaju kakva vrsta podrške im je potrebna. Akcijski plan zamišljen je kao platforma podrške svim hrvatskim izvoznicima u cjelini, no neke od aktivnosti i mjera intenzivnije će se usmjeravati na one izvoznike koji djeluju u strateškim izvoznim granama i na prioritarnim izvoznim tržištima.
- **Usredotočenost:** Iako je jačanje izvoza dio ukupnih strukturnih reformi koje vode ka većoj konkurentnosti gospodarstva u cjelini - kao što su povećanje učinkovitosti javne uprave, opće jačanje proizvodnih kapaciteta, uvođenje novih tehnologija, unapređenje obrazovnog sustava i sl. - ovaj Akcijski plan posvećen je samo onim mjerama koje ciljano adresiraju izazove u povećanju samog izvoza kao specifične gospodarske aktivnosti. Istovremeno, vodit će se računa o usklađenosti sadržaja donesenog Akcijskog plana sa nacionalnim strateškim dokumentima iz područja gospodarstva.
- **Žurnost:** S obzirom na potrebu neodgodivog proaktivnog djelovanja u uvjetima duboke gospodarske krize, odlučili smo pristupiti izradi dokumenta kojim se u koštac s aktualnim problemima primamo odmah, odnosno u kojemu se ciljani koraci poduzimaju u 2014. i 2015. godini. U naredne dvije godine započet će se s realizacijom srednjoročnih i dugoročnih mjera uz razumijevanje da se njihovi učinci na povećanje izvoza očekuju u duljem roku. Akcijski plan pruža pregled novoosmišljenih mjera u službi hrvatskih gospodarstvenika orijentiranih na izvoz te daje okvire trajnog djelovanja državnih tijela i institucija na podršci izvoznicima.
- **Višeslojnost pristupa:** Akcijski plan podrazumijeva tri razine podrške izvozu:
 1. Izgradnja platforme usluga za izvoznike: izgradit će se, po uzoru na najnaprednije zemlje Europske unije (EU), do sada nepostojeći set usluga informiranja, educiranja, savjetovanja i umrežavanja izvoznika;
 2. Nastavak provođenja strukturnih reformi: poticat će se reformski procesi u područjima relevantnim za dugoročno jačanje konkurentnosti hrvatskog izvoza, poput unapređenja financiranja izvoznih projekata te promjene strukture izvoza;
 3. Dokidanje administrativnih barijera: prikupljat će se prijedlozi hrvatskih izvoznika i na sjednicama Povjerenstva za internacionalizaciju ukidati administrativne prepreke u zemlji, paralelno s provođenjem mjera u prve dvije kategorije.
- **Partnerstvo i umrežavanje:** U skladu s duhom i načelima rada Povjerenstva za internacionalizaciju, svaka od institucija-članova Povjerenstva snosit će teret realizacije Plana sukladno svojim resursima i mogućnostima. Pri provedbi Plana Povjerenstvo će otvoreno komunicirati i usko surađivati s hrvatskim izvoznicima i njihovim poslovnim udruženjima, te poticati sinergijsko djelovanje u realizaciji aktivnosti i mjera Plana.

Tijek provedbe Akcijskog plana

Za provedbu Akcijskog plana podrške izvozu 2014.-2015. zaduženi su članovi Povjerenstva za internacionalizaciju i Savjeta Povjerenstva, a tijek provedbe nadgledat će se na sjednicama

Povjerenstva. Provedbu aktivnosti Akcijskog plana koordinirat će Ministarstvo vanjskih i europskih poslova. Povjerenstvo će polugodišnje izvješćivati Vladu RH i javnost o tijeku provedbe Plana, a u zadnjem kvartalu 2015. godine podnijet će cjelovito izvješće o izvršenju i ostvarenim rezultatima. Tijekom provedbe Plana redovito će se pratiti učinak provedenih aktivnosti te uvažavati povratne reakcije poslovne zajednice kao njihovog korisnika.

Dinamika provedbe aktivnosti i mjera Akcijskog plana utvrđena je u Prilogu 1. Predviđeni krajnji rok za uspostavu platforme podrške izvoznima je kraj 2015. godine. Odmah po donošenju Akcijskog plana Povjerenstvo će dodatno detaljno razraditi modalitete izvršavanja zadaća i praćenja provedbe. Po svom su karakteru predviđene aktivnosti dugoročne, dok naznačeni rokovi u Prilogu 1. uz pojedinačne mjere predstavljaju početak njihove dugoročne provedbe, a sve u cilju formiranja trajne platforme podrške izvoznima.

Unatoč ozbiljnim financijskim ograničenjima, uložiti će se maksimalni naponi za punu realizaciju planiranoga. Ukupni učinci provedbe Akcijskog plana dijelom će neizbježno biti podložni makroekonomskim kretanjima u zemlji i u okruženju.

Svjesno smo da uspješno predstavljanje nacionalnog gospodarstva u inozemstvu zahtijeva slanje jedinstvene i upečatljive, jasne i atraktivne slike same zemlje koja asocira na poželjnost poslovanja s njom. U nadolazećem razdoblju trebat će se pristupiti razvijanju suvremenog načina brendiranja Hrvatske uz snažno integriranje gospodarske dimenzije, kroz identificiranje i promicanje perspektivnih izvozno orijentiranih gospodarskih grana, proizvođača i njihovog konačnog proizvoda, a što se zbog financijskih ograničenja neće moći adresirati ovim Akcijskim planom.

Opis strukture Akcijskog plana

Nakon uvodnog dijela, u drugom dijelu Akcijskog plana ukratko su prikazani osnovni pokazatelji stanja i kretanja izvoza RH kao i njegov značaj za ukupni gospodarski napredak. U trećem dijelu Akcijskog plana (A.) prikazane su nove usluge za izvoznike koje se planiraju uspostaviti i provoditi kako bi se osnažila institucionalna potpora postojećim i potencijalnim izvoznima u plasmanu njihovih roba i usluga na stranim tržištima. Četvrti dio Akcijskog plana (B.) odnosi se na potporu izvoznima s aspekta provedbe aktivnosti kojima bi se trajno ojačala konkurentnost hrvatskog izvoza, dok peti dio (C.) donosi pregled ostalih aktivnosti.

ZNAČAJ IZVOZA ZA REPUBLIKU HRVATSKU

U uvjetima gospodarske krize u kojoj se nalazi Hrvatska, izvoz predstavlja jednu od najvažnijih poluga ukupnog oporavka zemlje. Izvoz stvara radna mjesta, povećava bruto domaći proizvod (BDP), smanjuje deficit tekućeg računa platne bilance, povećava devizne rezerve te unapređuje konkurentnost zemlje usvajanjem i razvijanjem novih znanja i tehnologija. Jedino izvozna orijentacija može maloj zemlji visoke razine nezaposlenosti i vanjskoga duga jamčiti konkurentnost i dugoročno održiv gospodarski rast, pri čemu i turizam pruža značaj prostor za mogućnosti plasmana domaćih roba i usluga.

Hrvatski izvoznici ujedno predstavljaju najzdraviji segment hrvatskoga gospodarstva - iako samo 13 posto poduzeća u Hrvatskoj izvozi, ona zapošljavaju polovicu zaposlenih u svim poduzećima, ostvaruju 65 posto od ukupnih prihoda od prodaje, te u razvoj ulažu čak 70 posto sredstava od ukupno ulaganih u razvoj. Jasno je da rast takvih naprednih poduzeća od najvećeg interesa Republike Hrvatske.¹²

Posljednjih 20-ak godina naša zemlja u vanjskotrgovinskoj razmjeni bilježi stalni deficit, pri čemu je uvoz roba približno dvostruko veći od izvoza. Udio hrvatskog izvoza roba i usluga u BDP-u u zadnjih pet godina kretao se u rasponu od 37 do 43 posto.¹¹ S druge strane, u zemljama srednje Europe u istom razdoblju udio izvoza roba i usluga u BDP-u bio je značajno viši - prema podacima Svjetske banke u Slovačkoj se kretao od 71 do 89 posto, u Češkoj od 64 do 78 posto, a u Mađarskoj od 81 do 94 posto.

Sadašnji obujam robnog izvoza gotovo je jednak onome iz 2007. godine. Robni izvoz predstavlja oko 19 – 20 posto BDP-a. Nadalje, dinamika porasta robnog izvoza naše zemlje najniža je od svih zemalja EU-a. Uz ovo treba napomenuti da se robni deficit prema inozemstvu nešto smanjuje u posljednjim godinama radi značajnijeg smanjenja uvoza roba.

Hrvatski proizvodi imaju uglavnom nisku dodanu vrijednost i ne mogu se uspoređivati s proizvodima tehnološki razvijenih zemalja u koje je uloženo puno više znanja i tehnologije. To potvrđuje podatak da se Hrvatska, između 124 zemlje rangirane po proizvodnoj složenosti, nalazi na 37. mjestu i da je samo 6,4 posto hrvatskih izvoznih proizvoda u prvoj, najstrožijoj kategoriji proizvodnje, dok je 65 posto njih kategorizirano u najniže razine proizvodne složenosti - četvrtu, petu i šestu. U čitavom razdoblju od stjecanja nezavisnosti robni izvoz tehnološki zaostaje, čak i u odnosu na razdoblje osamdesetih godina. Tako je udio proizvoda srednjeg i visokog stupnja obrade u 1987. godini iznosio 67 posto, a u 2010. godini samo 28 posto od ukupnog izvoza. Prema analizi Europske komisije (EK), Hrvatska unutar EU-a spada u „umjerene inovatore s ispodprosječnim učinkom“. Izazov je tim veći zbog činjenice da svijet ulazi u treću tehnološku revoluciju u kojoj dominiraju moderni i održivi proizvodni kapaciteti poput onih 3D tehnologija.

Razlozi za slabost hrvatskog izvoza su višestruki, a prije svega se odnose na deindustrijalizaciju gospodarstva, nekonkurentnost koja proizlazi iz visokog kumulativnog porasta cijena domaćih inputa, niskog ulaganja u istraživački i razvojni rad, usitnjenosti poduzetničke strukture, slabe povezanost izravnih ulaganja s izvoznim programima, nedovoljnih mogućnosti financiranja, neorganiziranog nastupa na inozemnim tržištima i

¹² Izvori podataka nalaze se na kraju dokumenta.

produžene duboke gospodarske krize u Europi. Često se kao razlog navodi i fiksni/stabilni devizni tečaj, ali zbog visokog stupnja euroizacije domaćeg gospodarstva, uvozne ovisnosti, relativno male izvozne baze i visoke inozemne zaduženosti izraženija bi kolebanja tečaja mogla imati nepovoljne učinke na domaće poduzetnike te ugroziti stabilnu makroekonomsku pozadinu za strukturne i fiskalne reforme usmjerene na povećanje konkurentnosti.

Pred hrvatske izvoznike u 2013. godini stavljen je i izazov prilagođavanja uvjetima koji proizlaze iz članstva u EU-u: s jedne strane Hrvatskoj se otvara tržište od pola milijardi potrošača i ona preuzima povlaštene trgovinske ugovore EU-a s trećim zemljama, a s druge ju pogađa ukidanje povlastica koje su proizlazile iz provedbe Srednjoeuropskog ugovora o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) na tržištu na koje je do tada Hrvatska izvozila oko 20 posto svog izvoza.

Dosadašnja institucionalna podrška izvozu od strane državnih institucija i poslovnih udruženja većinom se odnosila na segmente financiranja i podrške nastupima na sajmovima. Kako subjekti malog gospodarstva čine 99,7 posto svih subjekata u RH, a u izvozu sudjeluju s tek 44 posto, horizontalna institucionalna podrška koju im pruža resorno ministarstvo uključuje i podršku jačanju konkurentnosti (modernizacija proizvodnje, usluga, poslovnih procesa i tehnologija, širenje kapaciteta i asortimana, primjena znanja u proizvodnim procesima, razvojno istraživanje). U 2014. provodi se i mjera Internacionalizacije poslovanja iz Programa poticanja poduzetništva i obrta kojom se dodatno potiče povezivanje sa stranim partnerima, kao i stvaranje struktura za sudjelovanje hrvatskih poduzetnika u programima EU-a namijenjenima istraživanju i inovacijama. Subjekti malog gospodarstva su, zbog svoje fleksibilnosti i dinamičnosti, ključni izvor inovacija i novih radnih mjesta.

A. USLUGE ZA IZVOZNIKE

1.1. Osigurati kvalitetno informiranje izvoznika

Danas su informacije relevantne za poslovanje izvoznika uglavnom slabo dostupne, nalaze se na različitim mjestima i pod okriljem cijelog niza institucija, nisu u dovoljnoj mjeri posvećene izvoznicima kao ciljanim korisnicima te ne pokrivaju cijeli spektar informacija koje su izvoznicima potrebne za uspješno poslovanje. Mala i srednja poduzeća i obrti danas nisu dovoljno uključeni u izvozne aktivnosti između ostalog i zbog nedostatka informacija o različitim administrativnim postupcima, uvjetima i prilikama na stranim tržištima, ali i zbog nedovoljnog poznavanja prednosti izvozne orijentacije. Također, izvoznici često ne znaju kojoj instituciji se trebaju obratiti sa svojim pitanjima, zahtjevima za pomoć i sugestijama.

Kako bismo promijenili takvo stanje stvari, objedinit ćemo postojeće informacije svih relevantnih institucija na jednom mjestu – jedinstvenom mrežnom portalu za izvoznike. Na istom mjestu, ali i kroz organizaciju javnih događanja, izvoznicima ćemo komunicirati tijekom provedbe akcijskog Plana te prednosti koje njegove aktivnosti donose našim izvoznicima. Također, posebno vrijedne informacije poput onih o izvoznim prilikama dostavljat ćemo direktno izvoznicima.

1.1.1. Izraditi jedinstveni Vladin mrežni portal za izvoznike

S ciljem pružanja kvalitetnih, pravovremenih i točnih informacija hrvatskim gospodarstvenicima i uske suradnje gospodarstvenika i državnih institucija, Povjerenstvo će uspostaviti jedinstveni Vladin interaktivni mrežni portal za izvoznike sa svim relevantnim informacijama, uključujući i onima o radu Povjerenstva. Na stranicama će se nalaziti i kontakt Tajništva Povjerenstva kojem će se moći postavljati različiti upiti od interesa izvoznika i predlagati ukidanje administrativnih barijera. O svakoj novoj relevantnoj informaciji, kao i ukinutoj administrativnoj prepreci, hrvatski će izvoznici biti redovito informirani. Na stranicama će se nalaziti i poslovni portal (*business-to-business* - B2B portal) u svrhu lakšeg ostvarivanja početnog kontakta između hrvatskih izvoznika i stranih partnera. Na portalu će se također izvješćivati o realizaciji mjera Akcijskog plana. Putem portala provodit će se i periodična istraživanja o zadovoljstvu ključnih korisnika - hrvatskih izvoznika - pruženom podrškom, ali i u njihovim daljnjim očekivanjima.

1.1.2. Osigurati širenje informacija o izvoznim prilikama iz DKP-a preko poslovnih udruženja

Diplomatsko-konzularna predstavništva (DKP) RH aktivnije će tražiti prilike za izvoz hrvatskih roba i usluga, uključujući i kroz još intenzivniju suradnju s lokalnim stručnjacima u inozemstvu. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova će izvozne prilike putem poslovnih udruženja u najkraćem roku dostavljati hrvatskim gospodarstvenicima.

1.1.3. Organizirati informativna događanja, komunicirati rad Povjerenstva i Savjeta Povjerenstva te uspjehe izvoznika široj javnosti

Povjerenstvo za internacionalizaciju organizirat će *outreach* događanja radi upoznavanja gospodarstvenika s mogućnostima koje im pruža infrastruktura izgrađena provedbom ovog Plana koja im stoji na raspolaganju. Povjerenstvo će kroz

stručna i informativna događanja i putem medija komunicirati ostvarenja svog rada i informacije o poboljšanim uvjetima poslovanja izvoznika. Također će medije redovito upoznavati s primjerima najbolje prakse uspješnih hrvatskih izvoznika, u sklopu napora da se domaće gospodarstvenike ohrabri na izlazak na strana tržišta.

1.1.4. Izrađivati informativne materijale za izvoznike

Povjerenstvo će izrađivati različite informativne i promidžbene materijale za izvoznike (npr. vodič o internacionalizaciji) koji će se dijeliti na informativnim događanjima, a ujedno biti dostupni za preuzimanje na mrežnom portalu.

1.2. Pokrenuti umrežavanje izvoznika

Hrvatski gospodarstvenici često nemaju dovoljnu snagu samostalno konkurirati na natjecanjima za veće razvojne projekte u inozemstvu. Dio rješenja leži u njihovom umrežavanju i zajedničkom nastupu. No pojedini gospodarstvenici još uvijek u dovoljnoj mjeri ne poznaju komplementarnosti koje postoje između njih i potencijalnih partnera na hrvatskom tržištu. Postojeća sektorska udruženja i klasteri svoje napore većim dijelom usmjeravaju prema zaštiti interesa na domaćem tržištu, a manje pažnje posvećuju organiziranju zajedničkog izlaska na strana tržišta.

Osim poticanja suradnje izvoznika u formalnim klasterima, dodatnim intenziviranjem okupljanja izvoznika po pojedinim sektorima, tržištima i projektima ostvarit ćemo njihovo jače povezivanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa te izrade kvalitetnijih poslovnih projekata. Važan učinak umrežavanja izvoznika bit će i razmjena iskustava i znanja o pojedinim, posebice udaljenim, stranim tržištima te poticanje na međusobno ispomaganje i razmjenu iskustava u inozemstvu.

1.2.1. Okupljati izvoznike po tržištima i (pod)djelatnostima

Povjerenstvo za internacionalizaciju će periodično okupljati izvoznike na ciljanim sastancima i savjetovanjima te potaknuti razmjenu informacija i ideja koje ih mogu potaknuti na udruživanje. Relevantne potporne institucije i izvoznici će na ovim ciljanim okupljanjima razmjenjivati sve relevantne informacije i održavati trajni kontakt po pojedinim dogovorenim projektima.

1.2.2. Okupljati izvoznike po projektima u inozemstvu

U slučajevima u kojima Povjerenstvo to procjeni oportunistički, a slijedom dojave hrvatskih diplomatsko-konzularnih predstavništva da su hrvatske kompanije sposobne konkurirati na određenom projektu visoke vrijednosti u inozemstvu, inicirat će se okupljanje relevantnih hrvatskih kompanija. U slučaju da hrvatske kompanije odluče zajednički nastupiti na natjecanju, potporne institucije Povjerenstva - a prije svega hrvatska diplomatska predstavništva - pružit će im tijekom cijelog trajanja projekta punu podršku.

1.2.3. Okupljati izvoznike u nadležnim DKP-ima RH

Diplomatsko-konzularna predstavništva RH u inozemstvu inicirat će, po mogućnosti na mjesečnoj bazi, periodična okupljanja predstavnika hrvatskih gospodarstvenika

prisutnih na tržištu zemlje primateljice. Takva okupljanja imat će za cilj međusobnu razmjenu informacija i stečenih iskustava te upoznavanje s praksom poslovanja u zemlji primateljici. Istovremeno, takva okupljanja hrvatskoj će diplomaciji pružiti potreban uvid za djelovanje prema institucijama zemlje primateljice u svrhu zaštite interesa hrvatski kompanija.

1.3. Pokrenuti edukaciju izvoznika

Sami izvoznici, ali i kompanije koje tek promišljaju o izlasku na strana tržišta, često su nedovoljno pripremljeni za kompleksnosti međunarodnog poslovanja. Izvoznicima su potrebna posebne vještine i znanja za hvatanje u koštac s izazovima svih faza poslovanja u inozemstvu – od izrade poslovnog plana, istraživanja stranog tržišta, odabira distribucijskih kanala pa sve do jačanja već ostvarene međunarodne prisutnosti.

Cilj nam je potpomoći izgradnju vještina i znanja potrebnih za organiziranje izvoznih aktivnosti i upravljanje međunarodnog poslovanja. Istovremeno, izgradnjom znanja i vještina u pojedinim hrvatskim kompanijama ulažemo u izgradnju internacionaliziranog gospodarstva zasnovanog na znanju općenito te doprinosimo cjelokupnoj konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva.

Stoga ćemo pokrenuti program ciljane edukacije koji ima za cilj pružiti kvalitetniju edukaciju potencijalnim kao i postojećim izvoznicima u potpunom upravljanju izvoznim aktivnostima kroz niz predavanja i radionica. Program će ujedno uključivati i dio edukacije za gospodarske savjetnike RH u DKP-ima, s ciljem unapređivanja njihove sposobnosti davanja podrške hrvatskim gospodarstvenicima. Predavači će biti iz državne uprave te poslovnih, akademskih i diplomatskih krugova iz RH i inozemstva, a teme predavanja razvijene sukladno potrebama izvoznika i preporukama poslovnih udruženja. Kao prateći praktični program ove edukacije integrirat će se postojeće edukativne aktivnosti poslovnih udruženja relevantne za izvoznike te potaknuti njihovo proširivanje.

Osim u Zagrebu, gdje će se održavati gore opisana predavanja i radionice, pristupit ćemo organiziranju elemenata istog programa na lokalnoj razini – u hrvatskim županijama i gradovima, koristeći lokalnu infrastrukturu institucija članica Povjerenstva i lokalnih partnera. Takve radionice kritični su element u izgrađivanju lokalnih kapaciteta malih poduzeća za internacionalizaciju i poticanja stvaranja novih izvoznika.

1.4. Uvesti usluge savjetovanja za izvoznike

Postojeći, kao i potencijalni izvoznici, imaju potrebu za stručnom pomoći u procesu internacionalizacije svoga poslovanja. Ukupna ponuda trenutno postojećih usluga savjetovanja nije sveobuhvatna te nije kvalitetno, na jednom mjestu, dostupna poslovnoj zajednici. Izvoznici su prečesto prepušteni sami sebi u prikupljanju informacija o administrativnim postupcima, odabiru stranih tržišta i u koncipiranju izvozne strategije.

Stoga ćemo uvesti program savjetovanja za izvoznike koji će biti usmjeren na pomoć poslovnim subjektima u pokretanju i proširenju njihovih izvoznih aktivnosti. Obraćanjem na jedinstvenu adresu izvoznici će moći dobiti informacije i savjet koji će im pomoći bolje osmisliti i realizirati svoj nastup u inozemstvu.

Uslugom provjere izvozne spremnosti, kompanija će dobiti stručni osvrt na svoju spremnost za nastup na međunarodnim tržištima, kao i savjet o tome kako ju unaprijediti. Stručni konzultant pružit će kompaniji, koja je prošla provjeru izvozne spremnosti, informacije i savjet koje će joj pomoći u izradi poslovne strategije za izlazak na strana tržišta. Usluga će omogućiti i dobivanje osnovnih informacija o dostupnim izvorima financiranja projekata. Uključene će biti i informacije o potencijalnim nacionalnim i internacionalnim izvorima financiranja, te mogućnostima koje u tom smislu stoje na raspolaganju izvoznicima. Zainteresiranog izvoznika se upoznaje sa stanjem na potencijalnim tržištima za izvoz, sukladno provedenim analizama ponude i potražnje, te s osnovnim uvjetima poslovanja.

1.5. Ojačati podršku nastupima u inozemstvu

Dostupna podrška nastupima hrvatskih tvrtki u inozemstvu je nedovoljno jasno definirana i ograničena neusklađenim planiranjima i korištenjem resursa različitih institucija koje sudjeluju u organizaciji sajmova i ostalih promotivnih aktivnosti. Za kvalitetnu realizaciju promotivnih aktivnosti često nedostaju jasni kriteriji i uvjeti podrške, procjena strateški relevantnih aktivnosti koje će uživati viši stupanj podrške te jasna procedura obveznog *follow up*-a i procjene učinka.

Grupni i individualni nastupi hrvatskih tvrtki u inozemstvu neizostavan su dio i često prvi korak u internacionalizaciji njihovog poslovanja. Kako bi ti nastupi za posljedicu imali što bolje poslovne rezultate, potrebno je sustav davanja podrške nastupima u inozemstvu učiniti što efikasnijim i pravovremenim, odnosno dodatno financijski i organizacijski unaprijediti (s jasno naznačenim iznosima, rokovima, kriterijima i uvjetima).

1.5.1. Unaprijediti model podrške nastupa na sajmovima

Propisat će se kriteriji i iznosi namijenjeni financiranju individualnih i kolektivnih nastupa u inozemstvu, a financijske iznose sukladno mogućnostima davatelja podrške povećavati u najvećoj mogućoj mjeri. Kriteriji davanja podrške grupnim i individualnim nastupima hrvatskih tvrtki u inozemstvu trebaju biti pravovremeno utvrđeni i javno dostupni te se sastojati od općih i posebnih uvjeta, uz poticanje prvog nastupa na sajmu i izlaska na rastuća tržišta.

1.5.2. Objediniti instrumente dostupne financijske podrške

Na mrežnom portalu za izvoznike pravovremeno će se objavljivati informacije o dostupnim instrumentima financijske podrške namijenjenim nastupima u inozemstvu u cilju minimiziranja preklapanja instrumenata/nastupa u inozemstvu/davatelja.

1.5.3. Uvesti praksu organiziranja nacionalnog štanda

Temeljem interesa gospodarstvenika odredit će se događanja u inozemstvu na kojima će se organizirati nacionalni štand, uz korištenje jedinstvenog vizualnog identiteta,

prilagođenog svakom pojedinom događanju, a u cilju stvaranja jasno uočljive i lako pamtljive slike RH. Nacionalni štandovi koristit će se u najvećoj mogućoj mjeri i za brendiranje i širu afirmaciju RH u cjelini (promocija gospodarstva kroz uključivanje u lance dobave, turistička promocija, privlačenje stranih ulaganja itd.).

1.5.4. Uvesti jedinstveno polugodišnje planiranje posjeta državnih gospodarskih izaslanstava ciljanim stranim tržištima

Pristupit ćemo izradi objedinjenog polugodišnjeg plana posjeta visokih dužnosnika u svrhu promocije hrvatskog gospodarstva, temeljem iskazanog interesa gospodarstvenika za ciljana tržišta. Takvim pristupom, uz jasne kriterije za moguće sudjelovanje gospodarstvenika u delegaciji, osigurat ćemo bolju usklađenost aktivnosti i korištenja raspoloživih resursa u svrhu zastupanja hrvatskih gospodarskih interesa u inozemstvu.

1.5.5. Poticati uključivanje gospodarstvenika u gospodarsko-političku inicijativu Europske komisije „Misije za rast“

Pratit će se aktivnosti Europske komisije u okviru „Misija za rast“ - zajednički posjeti EU gospodarstvenika zemljama/tržištima izvan i unutar EU-a, pod vodstvom EK, a u cilju jačanja industrijskih odnosa, promicanja industrije i malih i srednjih poduzetnika iz EU-a i jačeg povezivanja s partnerima izvan i unutar EU-a, te popularizirati ova inicijativa i poticati sudjelovanje hrvatskih gospodarstvenika. Pri utvrđivanju plana posjeta visokih hrvatskih dužnosnika ciljanim tržištima uzimat će se u obzir plan posjeta „EU izaslanstava“.

B. AKTIVNOSTI ZA POVEĆANJE IZVOZNE KONKURENTNOSTI

2.1. Olakšati financiranje izvoza

Dugi niz godina, a što je posebice došlo do izražaja s globalnom financijskom krizom, tržište kapitala je plitko i nelikvidno te stoga ne nudi alternativni oblik financiranja poduzetnika. S obzirom na aktualno stanje gospodarstva nije za očekivati da će interes ulagača rasti u kraćem vremenskom razdoblju pa se „selidba“ kapitala iz klasičnih oblika konzervativnog ulaganja poput bankarskih depozita u druge oblike može ostvariti jedino jačanjem poslovne klime i intenziviranjem ulaganja, a što će svakako prepoznati ulagači na tržištu.

Cilj je stvoriti uvjete manjih troškova financiranja poduzetnika, smanjiti administriranje i jednim dijelom umanjiti visoku kolateraliziranosti kredita, što je do sada bio slučaj. Potrebno je jačanje financijske podrške usmjereno na pronalazak odgovarajućih modela koji su prihvatljivi kreditnim institucijama, a koji su u skladu s ciljevima monetarne politike i fiskalne politike (posebice u procesu koji se odnosi na postupak u slučaju prekomjernog deficita i znatniju fiskalnu prilagodbu).

2.1.1. Ojačati promociju oblika financiranja izvoza

Pojačavanje promocije postojećih oblika podrške Hrvatske banke za obnovu i razvitak (HBOR) i Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG INVEST) našim izvoznicima: kreditiranje u tuzemstvu za jačanje konkurentnosti izvoznika, osiguranje potraživanja na inozemnim tržištima, kreditiranje stranaca pri kupnji hrvatskih kapitalnih dobara i usluga, činidbene garancije i jamstva, jamstva malim gospodarstvenicima te krediti za mikro izvoznike.

2.1.2. Intenzivirati provedbu mjera usmjerenih prema daljnjem poboljšanju pokazatelja konkurentnosti i kreditnog rating-a zemlje

U intenziviranoj suradnji svih državnih tijela i institucija uskladiti mjere za poboljšanje rating-a Hrvatske, a primarno poziciju na *EU Regional Competitiveness Index*, *OECD Country Risk Classification* i *World Bank Doing Business*. Uvest će se provedba mjera za poboljšanje pozicije na *OECD Country Risk Classification*, intenzivirati provedba mjera za poboljšanje pozicije na *Doing Business* ljestvici te pokrenuti provedba mjera usmjerenih prema poboljšanju pozicije na ostalim relevantnim ljestvicama.

2.1.3. Poduzeti mjere usmjerene jačanju tržišta kapitala i tržišta novca

Potaknuti stvaranje uvjeta u kojima bi se poduzetnicima omogućilo financiranje njihovih projekata na tržištu kapitala, ali i na tržištu novca, u svim fazama izvoza i s ciljem omogućavanja njihovog ravnopravnog natjecanja na međunarodnom tržištu. Time bi se ujedno nastojala ojačati sadašnja uloga sudionika na tržištu kapitala - institucionalnih ulagača, fondova, ali i manjih privatnih ulagača. U tom zahtjevnom procesu potrebno je ojačati komunikacijske kanale između ulagača i poduzetnika uz suradnju s tijelima državne uprave, ali i regulatornom agencijom (HANFA), te ostvariti snažniju suradnju i koordinaciju između predstavnika mirovinskih fondova, brokerskih kuća, Zagrebačke burze, investicijskih fondova, HANFA-e, HNB-a, HBOR-a, te MFIN-a. Poticat će se razvoj financiranja putem ulagačkih fondova, osmišljavati modeli kreditiranja te izraditi prijedlog za unapređenje djelovanja tržišta kapitala.

2.1.4. *Usmjeriti izvoznike na EU financiranje*

Usmjeravanje gospodarstvenika na korištenje EU sredstava jača afirmaciju hrvatskog gospodarstvenika na EU tržištu. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije koordinira pripreme strateških i programskih dokumenata te korištenje EU sredstava dostupnih Hrvatskoj. Ministarstvo putem suradnje s ostalim relevantnim tijelima osigurava partnerstvo u pripremi, provedbi i praćenju provedbe. Ono je zaduženo i za pripremu Operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije za razdoblje 2014.-2020. koji, između ostaloga, uključuje i tematske prioritete jačanja gospodarstva primjenom znanja, istraživanja i inovacija, poboljšanje dostupnosti i korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika, poljoprivrednog sektora i sektora ribarstva i akvakulture, kao i podršku prijelazu prema gospodarstvu temeljenom na niskoj razini emisija stakleničkih plinova. Ministarstvo poduzetništva i obrta koordinira aktivnosti u Hrvatskoj vezane za program EU-a za poticanje konkurentnosti europskih malih i srednjih poduzeća (COSME). HBOR će osigurati mogućnosti mostnog kreditiranja EU odobrenih projekata te ojačati mogućnosti za sufinanciranje EU projekata putem svojih programa kreditiranja. Okupit će se podaci o mogućnostima financiranja kroz EU instrumente (kroz sva resorna ministarstva).

2.1.5. *Povoljnije financirati kupce u inozemstvu*

Potaknuti izvoz roba i usluga kreditiranjem kupca/banke u inozemstvu (kredit kupcu/*buyer credit*) i to s najniže dozvoljenom CIRR (*Commercial Interest Reference Rates*) kamatnom stopom (trenutno 1,29 - 2,27 posto za euro) unatoč moguće većoj ulaznoj cijeni sredstava koje pribavlja HBOR.

2.1.6. *Uvesti novi financijski proizvod za izvoznike početnike*

Pokretanje programa kreditiranja izvoznika početnika za poduzetnike koji prvi put nastupaju na stranim tržištima kojim bi se kreditirala priprema izvoza s trenutno važećim najmanjim dopuštenim tržišnim kamatnim stopama sukladno pravilima o državnim potporama.

2.1.7. *Podrška velikim izvoznicima kroz dokapitalizaciju HBOR-a*

Dokapitalizacijom HBOR-a uspostaviti će trajni sustav podrške velikim izvoznim poslovima.

2.1.8. *Nastaviti s financijskim instrumentima potrebnim za nastup na inozemnim tržištima*

Nastavak izdavanja činidbenih garancija (ponudbena garancija, garancija za dobro izvršenje posla, za povrat avansa i za otklanjanje manjkavosti u garantnom roku) od strane HBOR-a i poslovnih banaka za izvozne poslove na način da se kao jedan od instrumenata osiguranja za izdavanje navedenih garancija koristi i polica osiguranja koju HBOR izdaje u ime i za račun RH. Povećanje izdavanja polica osiguranja omogućit će se predviđenom uplatom dodatnih sredstava u postojeći Garantni fond za osiguranje izvoza od strane RH.

2.1.9. *Uvesti mogućnost kreditiranja s dužom ročnošću u opravdanim slučajevima*

U okviru Programa kreditiranja gospodarstva uvesti će se mogućnost u opravdanim slučajevima kreditiranja do 17 godina otplate uz uključenih 4 godine počeka.

2.2. Izraditi prikladne i održive modele fiskalne podrške jačanju sektora izvoza

Ovom aktivnošću želi se potaknuti javno-privatni dijalog koji će rezultirati predloženim modelom za otklanjanje ili umanjivanje negativnih fiskalnih učinaka na gospodarsku aktivnost u segmentu izvoza. Važno je da se te mjere dovoljno rano razmotre te da se predlože modeli prije kraja drugog kvartala 2014., kako bi se isti mogli uvažiti u procesu planiranju državnog proračuna za 2015. – 2017. godinu.

Razmotrit će se mogući modaliteti podrške izvoznicima, te nastaviti sa smanjenjem poreza i parafiskalnih (neporeznih) opterećenja na dohodak iz rada kako bi se smanjili jedinični troškovi rada koji su ključna odrednica izvozne konkurentnosti zemlje. Odlučnost u provedbi navedenih mjera jasno je utemeljena u državnim aktima (npr. Smjernice ekonomske i fiskalne politike 2014.-2016.). Svi programi podrške izvoznicima koji bi se predlagali moraju uzimati u konačnici i fiskalne kapacitete, te proceduru koja se odnosi na odobrenje programa koji će zahtijevati notifikaciju Europske komisije.

2.2.1. Izraditi prijedlog prikladnih i fiskalno održivih modela dodjela državnih potpora izvoznicima u razdoblju 2015.-2017.

Mnogi programi potpore već su na raspolaganju hrvatskim poslovnim subjektima, no nisu strukturirani ni razvijeni kao u dobrom dijelu zemalja EU-a. Stoga je potrebno istražiti uspješnu praksu zemalja EU-a u tom području te na osnovi toga izraditi prijedlog dopuštenih i fiskalno održivih modela državne potpore za jačanje konkurentnosti izvoznika.

2.2.2. Identificirati neporezna opterećenja koja bi se mogla smanjiti ili ukinuti u 2015. godini

Sastaviti popis nefiskalnih davanja koje se mogu ukinuti ili smanjiti te izraditi plan za njihovo postupno smanjenje ili ukidanje (po godinama). Prilikom identificiranja neporeznih opterećenja nužno treba provesti dublju analizu u kontaktima s poslovnom zajednicom, te različitim razinama vlasti, te je predložiti Ministarstvu financija na razmatranje i određenje izvedivosti i oportuniteti smanjenja neporeznih davanja u odnosu na ciljeve kojima se isti postižu.

2.3. Staviti naglasak na strateška izvozna tržišta i strateške izvozne grane

Jedino korištenje specifičnih komparativnih prednosti zemlje kao i provedba pametne specijalizacije može dovesti do izvrsnosti i prepoznatljivosti hrvatskih roba i usluga na međunarodnom tržištu. Do sada takve izvozne grane i niše od strateškog značenja nisu bile definirane te stoga nije ni postojala mogućnost da se ciljano potiče njihov razvoj te izrade zasebne strategije kojima bi tržišne niše povukle naprijed ukupnu hrvatsku izvozna ponudu.

Povjerenstvo će, nastavno na okončanje izrade Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020., Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske i Strategije poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020. te u skladu s njihovim odrednicama, definirati sektore proizvodnje i uslužnih djelatnosti u kojima nacionalno gospodarstvo zaista može uspješno pronaći svoje mjesto na regionalnom i svjetskom tržištu.

Pažljivom analizom rasta potražnje na stranim tržištima, pristupit će se definiranju onih tržišta na kojima svaka od prioriternih grana/niša može ostvariti najveći plasman. Hrvatska diplomacija tako će dobiti jasne upute za djelovanje u području promocije izvoza, uključujući i kroz izradu svojevrsnog kataloga strateških hrvatskih izvoznih proizvoda i usluga.

Pri tome će se osiguravati usklađenost s mjerama i aktivnostima EU-a slijedeći inicijative Europske komisije o promociji internacionalizacije malih i srednjih poduzeća i načela Zakona o malom poduzetništvu (*Small Business Act*).

2.4. Poticati promjenu strukture izvoza

U strukturi hrvatskog izvoza samo je mali dio proizvoda visoke složenosti te prevladava nepovoljan odnos udjela industrijskih proizvoda i udjela primarnih proizvodaⁱⁱⁱ. Nizak stupanj obrade u potonjoj kategoriji dovodi do nižeg doprinosa, odnosno udjela u bruto domaćem proizvodu, koji danas iznosi 19 posto – što je bitno manje od prosjeka u Srednjoj Europi od 55 posto i Jugoistočnoj Europi od 34 posto. Slaba industrijska proizvodnja, niska razina tehnologije i inovacija te niska izdvajanja za istraživanje i razvoj³ glavni su uzroci ovakvog stanja.

Za izmjenu strukture izvoza ključna je revitalizacija sektora međunarodno razmjenjivih dobara kroz donošenje Industrijske strategije Republike Hrvatske 2014.-2020., Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske i Strategije poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020. te usmjeravanje prema proizvodima visoke tehnološke i dodane vrijednosti. Zato će uz donošenje strategija, Povjerenstvo inicirati aktivnosti koje imaju za cilj dodatno ojačati napore usmjerene prema poticanju inovacija i prijenosu znanja i tehnologija putem povećanja učinkovitosti istraživanja i razvoja (R&D).

2.4.1. Poticati politiku stranih ulaganja u izvozni sektor

U Strategiji poticanja investicija u RH za razdoblje 2014.-2020. posebna će se pažnja posvetiti ulaganju u sektore s većim udjelom proizvoda kapitalno i tehnološki intenzivne industrije, odnosno proizvoda s većim udjelom novododane vrijednosti orijentiranih prema izvozu. Naglasak će biti stavljen na strana ulaganja u *greenfield* projekte koji će poticati proizvodnju tehnološki složenijih proizvoda te u sektore koji stvaraju visoku dodanu vrijednost, potiču inovativnost, čuvaju okoliš i socijalnu koheziju, zapošljavaju kvalificiranu radnu snagu, koriste domaće sirovine te pridonose internacionalizaciji hrvatskog gospodarstva. Sukladno Industrijskoj strategiji, a temeljem ponude i potražnje na globalnim tržištima i komparativnim prednostima RH, odredit će se prioritetni sektori za privlačenje stranih ulaganja.

Poticat će se spajanje domaćih i stranih ulagača u *joint venture* projekte čime bi se postiglo podizanje vrijednosti hrvatskih tvrtki i učinkovitije korištenje njihovih postojećih resursa u cilju povećanja konkurentnosti na svjetskom tržištu. Agencije nadležne za privlačenje ulaganja razradit će i sustav *post*-ulagačkih usluga (*aftercare*) s ciljem realizacije novih ulaganja od strane već prisutnih ulagača. Agencije nadležne

³ Ukupna razina izdvajanja za istraživanje i razvoj u 2012. godini dosegla je 0,75 posto bruto domaćeg proizvoda, a cilj je Hrvatske do 2020. ostvariti razinu od 1,4 posto.

za privlačenje ulaganja podnosit će polugodišnje standardizirano izvješće o učinjenom u području privlačenja stranih ulaganja usmjerenih ka izvozu.

2.4.2. *Objediniti i objaviti listu programa koji financiraju inovacije*

Kroz svoj rad, Povjerenstvo će osigurati izvoznicima objedinjenu listu programa kojima se financiraju inovacije u RH putem mrežnog portala te pratiti njihovu usklađenost s fondovima i programima EU-a (Europski fond za regionalni razvoj, Obzor 2020., COSME 2014.-2020.).

2.4.3. *Inicirati zajedničko pokretanje tehnoloških parkova od strane javnog i privatnog sektora temeljem analiza dosadašnjih iskustava*

Temeljem analiza dosadašnjih iskustava s postojećim tehnološkim parkovima te ukoliko se pokaže opravdanim i isplativim, potaknut će se zajedničko pokretanje tehnoloških parkova od strane javnog i privatnog sektora. Ulaganja u tehnološke parkove mogu biti provedena po načelima ulaganja u kapital društva, *joint venture* projektima države i privatnog sektora, pa i projektima javno-privatnih partnerstava u kojima bi rizici bili podijeljeni između poslovne zajednice i javnog partnera (država, lokalna razina i slično). Istraživanja, inovacije i osmišljavanje drugačijih i naprednijih tehnoloških rješenja potpomogli bi jačanje hrvatskih poduzetnika i izvoznu konkurentnost.

2.4.4. *Napraviti analizu stanja i dugoročnu makroekonomsku analizu razvoja hrvatskog izvoza*

Izradit će se analiza trenutnog stanja i dugoročna makroekonomska analiza razvoja hrvatskog izvoza koja će predstavljati osnovu za nadogradnju reformi u razdoblju nakon provedbe ovog Akcijskog plana. Analiza će obuhvaćati i prijedlog smjernica za razvoj snažne politike internacionalizacije hrvatskih gospodarstvenika, koristeći pri tome i sve mehanizme EU-a.

C. OSTALE AKTIVNOSTI KOJE POTIČU POVEĆANJE IZVOZA

3.1. Unaprijediti statistiku o trgovinskoj razmjeni roba i usluga i njezinu dostupnost

Mogućnost izrade analiza i planskih dokumenata u domeni izvoza značajno je ograničena nepostojanjem za to potrebnih podataka. Dostupna statistika o robnoj razmjeni roba i usluga s inozemstvom tako ne uključuje sve kriterije za kojima postoji potreba. Dodatno, postojeći podaci nisu u potrebnom opsegu dostupni različitim dionicima uključenim u predlaganje i donošenje ključnih dokumenata važnih za internacionalizaciju hrvatskog gospodarstva.

Daljnjim unaprjeđivanjem sustava prikupljanja, obrade i distribucije podataka o trgovinskoj razmjeni roba i usluga s inozemstvom omogućit će se upotreba tih baza podataka kao osnove za izradu dokumenata koji imaju utjecaja na daljnji rast i razvoj hrvatskog gospodarstva, kao i za jačanje njegove konkurentnosti.

3.1.1. Unaprijediti statistiku o trgovinskoj razmjeni roba i usluga

S relevantnim javnim institucijama utvrdit će se način i metodologija prikupljanja i obrade podataka u nadležnim institucijama sukladno potrebama korisnika podataka, uz uvođenje relevantnih kriterija poput veličine poduzetnika i podatka o trgovini uslugama s inozemstvom.

3.1.2. Omogućiti relevantnim službenim institucijama pristup informacijama za potrebe istraživanja, informiranja, planiranja i izvješćivanja

Inicirat će se izmjena uvjeta pristupu podacima o trgovinskoj razmjeni, neophodnih za istraživanje i analize te za predlaganje, izradu i donošenje kvalitetnih odluka u upravljanju izvozom na državnoj razini, uz propisivanje uvjeta za pravo pristupa te korištenje podatka.

3.2. Olakšati izvozniciima stjecanje referenci u zemlji

Kako bi stekli reference za javljanje na javne natječaje u inozemstvu, izvozniciima je potrebna referenca s domaćeg tržišta, koja često nedostaje. Prodaja na domaćem tržištu osigurava početnu referencu za izvoz novih tehnologija. Stoga je iznimno važno da domaće kompanije imaju pravednu priliku dobiti mogućnost osvajanja lokalnih javnih natječaja.

Zainteresiranim kompanijama olakšat će se pristup informacijama o javnim i privatnim investicijskim projektima na državnoj i lokalnoj razini te poticati transparentnost, pravednost i društvenu odgovornost u javnoj nabavi, uključujući i onu u *offset* poslovima.

3.2.1. Otvoriti javnosti e-registar javnih investicijskih projekata

Uvest će se pravovremeno informiranje industrije o planiranim javnim projektima putem kojih je moguće stjecanje i širenje baze referenci kroz omogućavanje pristupa informacijama o planiranim javnim investicijskim projektima.

3.2.2. *Unaprijediti proces izrade natječajne dokumentacije za javne projekte*

Izrada natječajne dokumentacije za javne projekte, posebice velike infrastrukturne projekte, treba biti vođena načelima transparentnosti, otvorenosti i pravednosti, uz vođanja računa o tome da takav proces donosi dobrobiti ukupnom gospodarstvu. Povjerenstvo će, sukladno ovim načelima, inicirati unapređenje modaliteta izrade natječajne dokumentacije.

3.2.3. *Unaprijediti upravljanje offset poslovima za izvoz*

Velike javne nabave kompleksnih proizvoda i usluga mogu predstavljati jedan od najučinkovitijih načina za plasman domaćih roba i usluga. Stoga je potrebno analizirati učinkovitost realizacije dosadašnjih *offset* poslova te osmisliti model aktivnijeg planiranja, korištenja i praćenja provedbe *offset* modela u području izvoza.

3.3. Proširiti djelovanje gospodarske diplomacije

Sustav gospodarske diplomacije pokrenut od strane Ministarstva vanjskih i europskih poslova u listopadu 2013. počeo je s pružanjem sustavne podrške hrvatske diplomacije izvoznicima u inozemstvu. Stupovi djelovanja gospodarske diplomacije su sinergija vanjske i trgovinske politike, partnerstvo svih nadležnih institucija u okviru Povjerenstva za internacionalizaciju, jasno definirane usluge za izvoznike, institucionalna kultura služenja, usklađivanje lokacija mreže DKP-a s gospodarskim potrebama, usavršavanje i razvijanje ljudskih potencijala te usmjerenost na prioritetna tržišta.

Logični sljedeći korak u nadogradnji sustava odnosi se na korištenje multilateralnih mehanizama, poput EU-a i NATO-a za podršku izvozu, ali i punog integriranja podrške izvozu u ostale instrumente vanjske i trgovinske politike. Tijekom 2014. i 2015. kroz ovaj Akcijski plan realizirat će se nadogradnja postojećih djelatnosti gospodarske diplomacije i time omogućiti korištenje punog raspona instrumenata koji stoje na raspolaganju gospodarskoj diplomaciji. Korištenje napredne infrastrukture, informacija te financijskih i drugih instrumenata međunarodnih asocijacija i organizacija u kojima je RH članica hrvatskim izvoznicima otvorit će još jedna vrata koja vode k novim tržištima.

3.3.1. *Napraviti sveobuhvatnu bazu mehanizama EU-a za podršku izvozu u inozemstvu te započeti njihovo korištenje*

Članstvom u Europskoj uniji, Hrvatskoj su stavljeni na raspolaganje EU programi i instrumenti podrške izvoznicima, posebice u nastupu na tržištima izvan Europske unije. Sve informacije o njima objedinit će se na jednom mjestu, učiniti dostupnim našim izvoznicima te pružiti punu podršku njihovom osmišljenom i organiziranom korištenju.

3.3.2. *Izraditi i provesti plan korištenja instrumenata ostalih multilateralnih organizacija za podršku izvozu*

Osim mehanizama Europske unije, izradit će se model korištenja instrumenata ostalih relevantnih međunarodnih asocijacija kojima je Hrvatska članica, poput NATO-a te organizacija koje upravljaju programima međunarodne pomoći poput Svjetske banke, regionalnih razvojnih banaka te specijaliziranih agencija Ujedinjenih naroda.

- 3.3.3. *Izvršivati i konzultirati hrvatske gospodarstvenike oko interesa RH u povlaštenim trgovinskim ugovorima i ostalim trgovinskim pitanjima EU-a*
Hrvatska će, uz prethodnu sveobuhvatnu dubinsku analizu i konzultacije s hrvatskim gospodarstvenicima, izraditi Platformu svojih trgovinskih interesa koje će aktivno i konzistentno zastupati pri formuliranju zajedničke trgovinske politike EU-a.

3.4. Ukidanje administrativnih prepreka

Neki postupci administracije nepotrebno oduzimaju vrijeme i energiju izvoznicima u realizaciji njihovih poslovnih projekata, odnosno sprječavaju kvalitetno i pravovremeno ostvarivanje izvoznih poslova. Takve prepreke odnose se na cijeli niz postupaka nacionalnih državnih institucija, ali i institucija drugih zemalja.

Pristupit ćemo dokidanju, odnosno maksimalnom ublažavanju najvažnijih barijera koja se odnose na brzinu i jednostavnost ostvarivanja izvoznih poslova, poput onih u području izdavanja dozvola ili viza te sklapanja potrebnih međudržavnih sporazuma.

3.4.1. Povećanje broja lokacija na kojima se izdaju vize za Hrvatsku

Povećat će se broj lokacija na kojima se izdaju vize za Hrvatsku, posebice na gospodarski prioritetnim tržištima, a kako bi se olakšala komunikacija s inozemnim poslovnim partnerima.

3.4.2. Intenziviranje dinamike sklapanja ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja na tržištima od posebnog interesa hrvatskih gospodarstvenika

Intenzivirat će se aktivnosti u cilju većeg broja potpisanih ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, sukladno hrvatskim trgovinskim interesima i određenim geografskim prioritetima, te aktivno reagirati na eventualne poteškoće u njihovoj provedbi.

3.4.3. Izrada pregleda ostalih domaćih administrativnih barijera i prijedloga za njihovo ukidanje

U skladu s konceptom „pametne regulacije“ i u cilju pojednostavljivanja postojećih zakona, propisa i procedura, prikupljat će se informacije i zahtjevi hrvatskih izvoznika vezani za administrativne barijere u Hrvatskoj, utjecati na njihovo rješavanje, te pravodobno povratno informirati gospodarstvenike o njihovom uklanjanju.

3.4.4. Prikupljanje informacija o trgovinskim i administrativnim barijerama u inozemstvu te djelovanje s partnerima na EU razini

Uvest će se učinkovit i transparentan javni proces prikupljanja zahtjeva hrvatskih izvoznika u odnosu na trgovinske i administrativne barijere u trgovinskim odnosima s trećim zemljama i na unutarnjem tržištu EU-a; uz zajedničko djelovanje s EU partnerima, lobiranje pri Europskoj komisiji za njihovo rješavanje (posebno po pitanju punog uključivanja Hrvatske u tradicionalnu trgovinu sa svim državama potpisnicama sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i sve ostale povlaštene trgovinske ugovore EU-a) i pravodobno povratno informiranje hrvatskih izvoznika.

ⁱ str. 5. - Hrvatski izvoznici, Poslovni skup HIZ-a, Zahtjevi izvoznika 29.10.2013., prema podacima FINA-e, <http://www.aik-invest.hr/o-hrvatskoj/>, prema podacima DZS-a

ⁱⁱ str. 5. - Ivan Kovač: Analiza međunarodne robne razmijene RH - godine 2001.-2010., Ekonomski pregled, Vol. 63., br. 1., 2. veljače 2012.

ⁱⁱⁱ str. 15. - Jesus Felipe*, Utsav Kumar, Arnelyn Abdon, Marife Bacate: *Product complexity and economic development*, str. 58, tablica: *Appendix C. Complexity ranking of the 124 countries and distribution of exports across six complexity categories*, *Structural Change and Economic Dynamics*, 23 (2012), str. 36–68.